ijssellandschap

4 Hazepad wandelingen | De Haere

Welkom op landgoed De Haere! Hier mag je kuieren door de Engelse tuinen, de tijd zien verstrijken op de grootste zonnewijzer van Europa en je kunt de folly, nepruïne, ontdekken. Of struin langs overblijfselen uit de Koude Oorlog, de IJssellinie, en kom op adem in het eeuwenoude kasteeltje. De Hof ter Hare (Haer) kwam al in veertiende-eeuwse documenten voor. Bekende Sallandse geslachten als Van Oldeneel, Van Coevorden en Van Suchtelen hebben er in de loop der eeuwen gewoond. Er zijn over het landgoed vier Hazepad wandelroutes uitgezet.

ROUTEKAART

Start routes

Haereweg 4, 8121 PJ Olst
Routebeschrijving via Google maps

Gps-coördinaten startpunt

52°18’26.9”N 6°07’00.0”E

Openbaar vervoer

Zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

Horeca

Kasteel de Haere, Haereweg 4, Olst
T 0570 - 635955. Openingstijden zie
www.kasteeldehaere.nl

Printen

Wilt u deze route printen, kies dan bij Adobe acrobat > printen > meerdere > 4 pagina’s per vel.

Let op!

Deze route werkt het beste op uw smartphone in **Acrobat Reader** of **ibooks**. Gebruik de knop **[ROUTEKAART]** om naar de routekaart te gaan.

De bewegwijzerde wandelroutes starten bij het informatiebord nabij de fietsen- en invalidenparkeerplaats. Bezoekers met de auto kunnen op de grote parkeerplaats parkeren. Vanaf het informatiebord volgt u de routepaaltjes met de kleuren van de betreffende wandeling.

Bewegwijzerde wandelroutes:

- **Landhuisroute (rood) - 2 km**
  Wandeling langs waterpartijen en door het bos.
- **Torenroute (blauw) - 1,5 km**
  Route langs de ruïne-folly en door de parkachtige tuin.
- **De Steegeroute (geel) - 2 km**
  Wandeling door bossen en akkers rond De Haere.
- **IJssellinieroute (wit) - 4 km**
  Wandelroute langs defensiewerken op het landgoed.

Hazepad wandelingen | De Haere

Tik op de paarse letters in de kaart voor meer informatie.

BRT Achtergrondkaart © Kadaster/OpenStreetMap (CC-BY-SA 3.0).

Havezate De Haere

Een havezate was net als een hof, hofstede of hoeve, de benaming voor een versterkt groot huis of boerderij met veel land. Later was het vooral een riddermatig goed; de bewoners hadden bepaalde rechten die voortvloeiden uit het lidmaatschap van de ridderstand.

A Het Landhuis en de bewoners

De Havezate heeft uiteraard in de loop der tijd en behorend bij de op dat moment heersende normen en mode haar huidige omvang en karakter gekregen. Hendrik van Oldeneel ‘timmerde’ in 1559

een nieuw huis op deze plek. Toen de laatste nazaat van Van Oldeneel, Derk, in 1675 stierf, ging de Haere over op de zoon van zijn zuster; Jan van Coeverden. De Van Coeverdens hebben de Haere tot 1746 in bezit gehad. In dat jaar kocht de Deventer wijnkoper Arnoldus van Suchtelen ‘het aloude adellijk huis de Haer ‘ aan voor 7.350 gulden (€3.435). Hij heeft het huis aanzienlijk verbouwd, waarschijnlijk om zijn 10 kinderen te kunnen huisvesten. Ook kreeg het huis een tuin in de Franse stijl. Rond 1778 werd De Haere weer ingrijpend verbouwd en

grotendeels opnieuw opgetrokken.
Er werd een lanenstelsel aangelegd, volgens het principe van de Franse mode van die tijd. In 1840 komen we voor het eerst de naam Voute tegen wanneer de weduwe van Pierre Voute het huis met landgoed koopt op een openbare verkoop. Zeven jaar later komt Jhr. Charles Smissaert (foto) in beeld die het koopt van weduwe Voute en er tot aan de dood van zijn vrouw in 1866 woont.

Parkaanleg

In deze tijd kreeg het park een geheel ander aanzien; de strakke Franse geometrische stijl werd vervangen door de modernere, Engelse landschappelijke stijl. In die tijd werd ook de Haereweg aangelegd, waarna de

IJsseldijk voortaan de ‘voorkant’ van het landgoed werd. Na de dood van mevrouw Smissaert, werd De Haere verkocht. Bij de verkoop zaten overigens de banken in de kerk en het mederecht om de predikant in Olst te mogen aanstellen.

B Ruïne-folly

Het landgoed werd gekocht door Voûte, een wat zonderlinge Fransman die in 1870 startte met ambitieuze bouwplannen. In 1840 had hij er ook al kort met zijn moeder gewoond. Hij wilde zijn stempel op het landgoed drukken door als tuindecoratie een ‘ruïne-folly’ te bouwen: een onafgemaakte ronde toren met schietgaten, met daaraan vast een deel van een verdedigingsmuur (een nep-ruïne dus). Er wordt gezegd dat Voûte zelfs een onderaardse tunnel van de Haere naar de folly wilde maken... Nijpend geldgebrek dwong hem echter om zijn fantastische plannen te staken. Na zijn dood in 1901 werd het landgoed verkocht aan de eigenaar van het naburige Hoenlo,

Dhr. Teding van Berkhout. Via zijn dochter en haar man kwam de Haere in handen van de familie Des Tombes, een geslacht van industriëlen uit Den Haag. Het huis werd weer verbouwd en de tuin verfraaid. In 2008 is de folly gerestaureerd en is er een roostervloer en een mooie ronde houten bank aangebracht. Treed binnen en laat je verrassen door cabaretier, zanger en tekstdichter Andre Manuel uit Diepenheim die je toezingt. Hij heeft zich

in 15 nummers, laten inspireren door de serene rust, sterfelijke stilte, de IJssellinie en het verval van de Folly.

De Haere in de 20e en 21e eeuw

Vanaf 1915 werd het kasteel verhuurd voor 1 gulden per jaar, op voorwaarde dat bos en tuin onderhouden werden.
Na 1935 is het geheel in verval geraakt.
In 1962 verkocht de laatste eigenaar, Frederik Des Tombes, De Haere aan de

gemeente Deventer die vervolgens de gronden in beheer bracht bij de Verenigde Gestichten. De Havezate de Haere verhuurde de gemeente aan Stichting ‘Vrienden van De Haere’, bestaande uit een aantal studenten die het landhuis als weekendhuis gebruikten en samen het landhuis in stand hielden. Deventer wilde het gebied richting De Haere gebruiken

als uitloopgebied van de stad Deventer. Toen deze plannen letterlijk de andere kant uitgingen (o.a. 5-hoek) werd in 1996 het landgoed in zijn geheel door de gemeente verkocht aan IJssellandschap.

Doelstelling van IJssellandschap is om naast het behoud en/of de versterking van cultuurhistorische en natuur-historische waarden ook te streven naar een koppeling van bezit en functioneel gebruik. IJssellandschap is in 1997 gestart met de restauratie van het kasteel en het herstel van het park. In 1999 zijn deze werkzaamheden afgerond en werd het landhuis weer bewoond.

Toen in 2008 de particuliere bewoning stopte is de bovenste verdieping in gebruik genomen als kantoor van IJssel-landschap en ook is het kantoor van

Overijssel Particulier Grondbezit gevestigd. De werkplaats van IJssellandschap zit aan de Raalterweg in Schalkhaar. Vanuit daar werken de timmerman, schilders en bosbeheerders.

Op de benedenverdieping van
De Haere zit horeca-gelegenheid
www.kasteeldehaere.nl Na een wandeling kun je hier genieten van onder andere een kop koffie/thee en heerlijke lunch (vr. za. zo, of op verzoek voor groepen).

C Het park

Het prachtige park bij De Haere is een bezoek waard! De monumentale bomen, de prachtige zichtlijnen spreken tot de verbeelding. Naast de ruine folly kun je ook een bezoekje brengen aan de grootste zonnewijzer van Europa en de door motorzaagkunstenaars gebeeld-houwde boom. De oorspronkelijke zonnewijzer is zover in verval geraakt dat in 2008 door IJssellandschap een nieuwe zonnewijzer is geplaatst. Een moderne versie waarvoor Ivo Jansen voor het

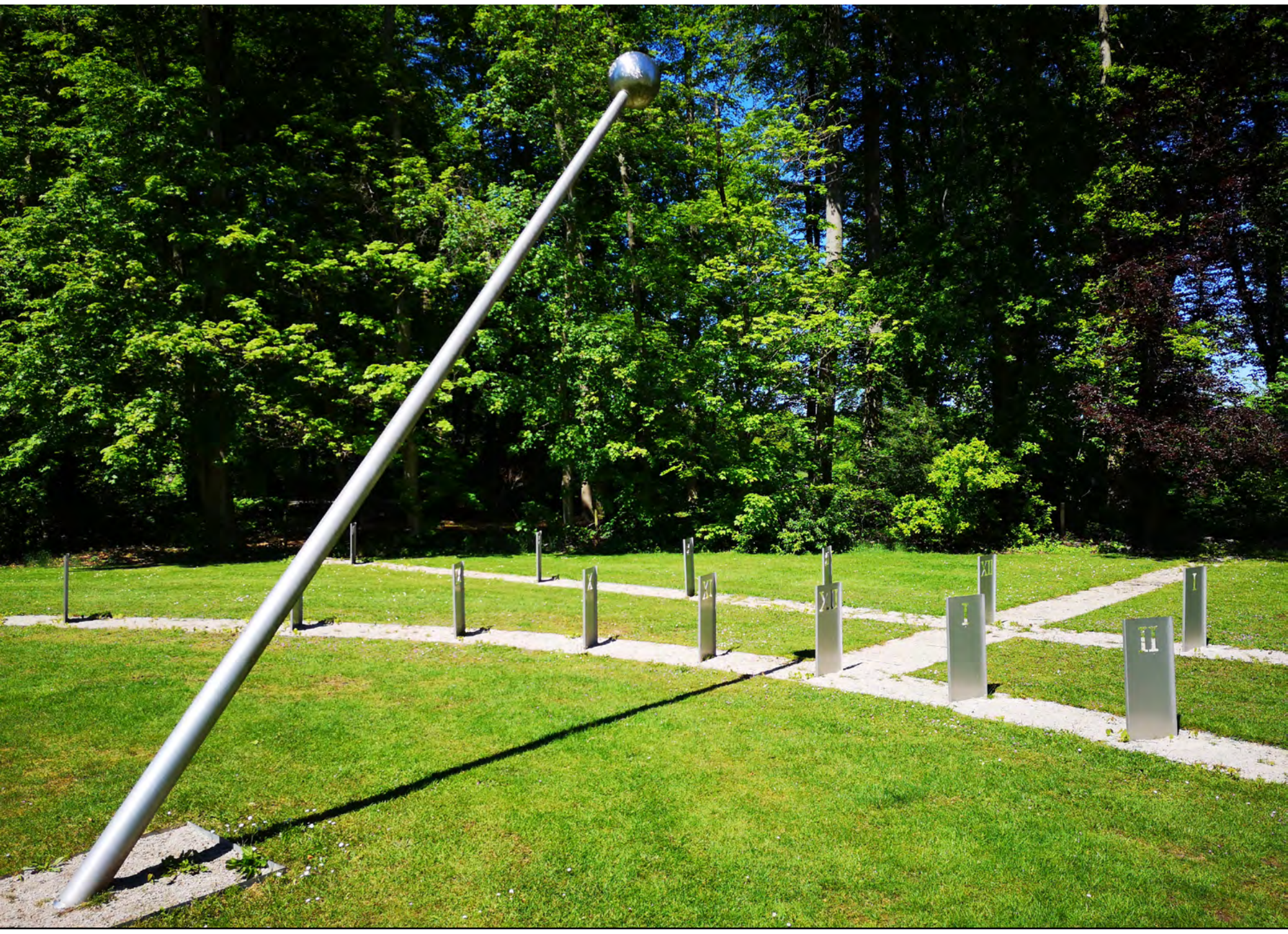

ontwerp tekende. De stijl en uurpanelen zijn ontworpen door edelsmid Jonkers III uit Deventer. De zonnewijzer laat de relativiteit van de tijd zien. Ongestoord door zomer- en wintertijd of door afspraken over tijd. De zonnewijzer geeft de, zoals de naam het al zegt zonnetijd aan. Dat is de wintertijd en een correctie van 20 minuten, omdat wij in Nederland de tijd van Greenwicht aan-houden. In het park zijn ook de restanten te vinden van een eeuwenoude beuk. Toen deze gevaarlijk werd om overeind te houden, is er door twee Arnhemse motorzaagkunstenaars een kunstwerk van gemaakt. Het thema heeft alles te maken met het thema op de Haere: oorlog en vrede en de tand des tijds die zich overal laat zien.

D De IJssellinie- Defensiewerken

Verscholen in de bossen van het landgoed De Haere liggen bunkers en kazematten, die toebehoren aan één van de omvangrijkste naoorlogse defensie-werken op Nederlands grondgebied. De argwaan tegen de politieke bedoe-lingen van de Sovjet-Unie en angst voor het Rode Leger was in de naoorlogse jaren in West-Europa erg groot. De nodige schermutselingen op politiek terrein maakten dat er weliswaar geen oorlog was, maar er was ook geen vrede: de zogenaamde Koude Oorlog.

Voor de westelijke geallieerden was dit aanleiding tot het sluiten van het Noord Atlantisch Pact.
Volgens artikel vijf van het Pact zou een aanval op één der lidstaten worden beschouwd als een aanval op hen allen. Nog geen half jaar later werd als uit-vloeisel van dit Pact de Noord Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) opgericht. In NAVO verband werd van elk der lidstaten verwacht een redelijke defensieinspan-ning te leveren. Nederland verkeerde in de fase van de naoorlogse wederopbouw en was daartoe nauwelijks in staat.

Om toch een onverwachte Russische opmars een halt toe te roepen of te vertragen, werd een waterlinie gecreëerd tussen Nijmegen en Kampen; de IJssellinie. De IJssellinie betrof een 120 kilometer lang en maximaal 10 kilometer breed obstakel in de vorm van onderwater gezet land (inundatie).

De plannen van de IJssellinie

Het plan bestond om, in geval van een Russische aanval, de Waal bij Nijmegen (Ooypolder) en de Nederrijn bij Arnhem (Meinerswijk) en later ook de IJssel bij Olst, met drijvende caissons, die tot zinken konden worden gebracht, af te sluiten. Het gebied daarachter viel droog, terwijl het wassende water de IJssel instroomde. De uitvoering van de geheime plannen, die officieel als 'Noodbrug Ponton Plan Deventer' werden aangeduid, kwam in 1953 gereed. Ir. J. van Overeem ontwierp o.a. de pontonsecties, waaruit de caissons werden samengesteld.
In geval van oorlogsdreiging moesten die

caissons tot zinken worden gebracht boven een geprepareerde vlakke asfaltlaag in de rivierbodem. Ze pasten precies tussen twee landhoofden, die via pijlerdammen in verbinding stonden met de vaste wal. In 1953 was de complete IJssellinie in staat van paraatheid.
Eenmaal klaar werd er regelmatig met het lierenstelsel geoefend om de caissons uit de aangelegde insteekhavens te krijgen. De insteekhavens hadden een constante bezetting. Het compleet in stelling brengen van de IJssellinie duurde ca. twee weken.

Bunkers

Kazematten (gevechtsbunkers):
De stuwen van de IJssellinie waren uiteraard zeer kwetsbaar voor bombardementen en beschietingen. Daarom waren die omringd door verdedigingswerken. Bij de landhoofden waren kazematten gebouwd, ruim voorzien van luchtdoel-geschut en mitrailleurs. Deze waren permanent bemand. In de te

Hazepad wandelingen | De Haere

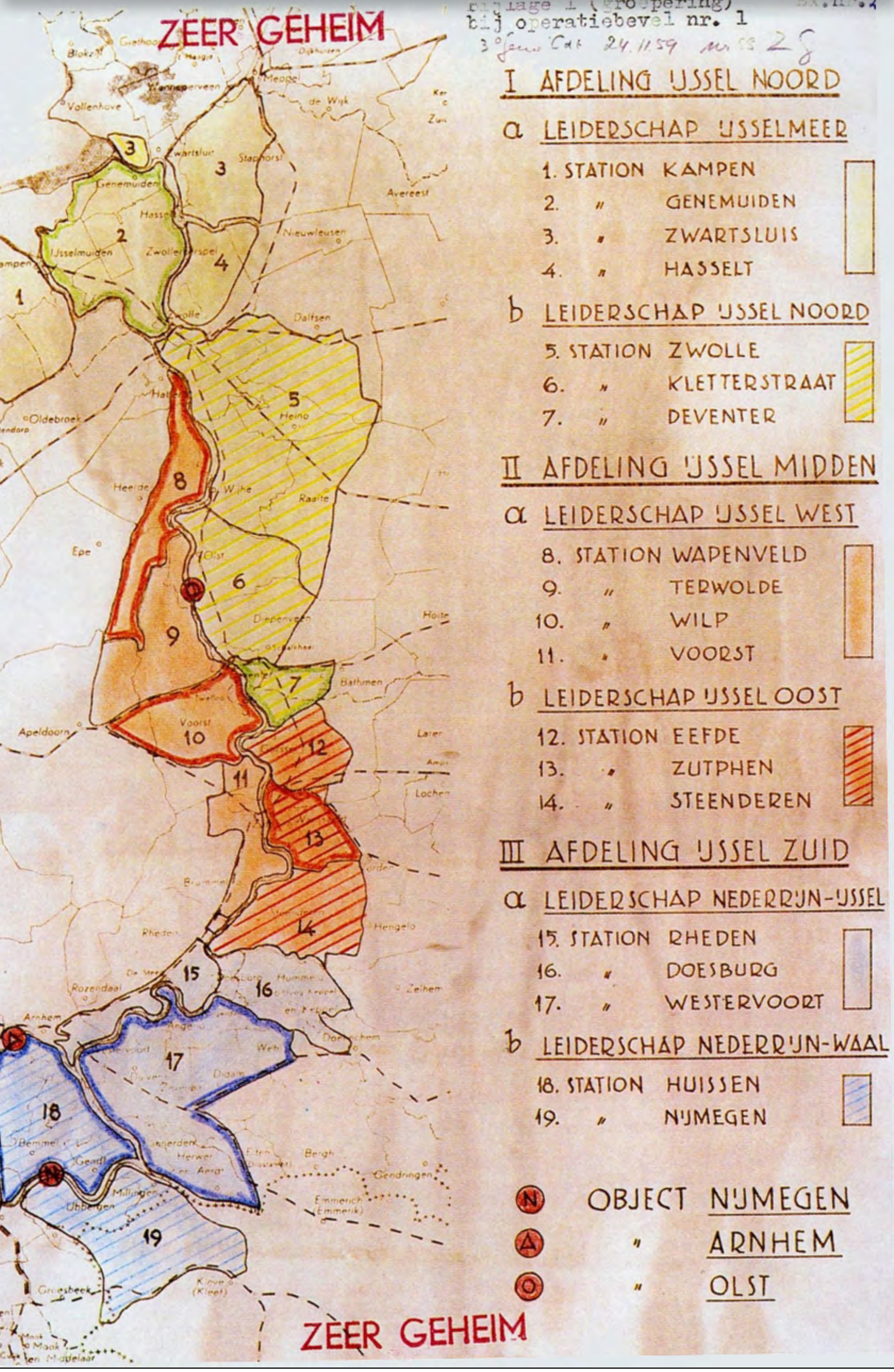

ROUTEKAART

inunderen gebieden waren op diverse plaatsen geschutsopstellingen geplaatst, een Shermantank die in beton werd ingegoten. Ook bouwde men betonnen kazematten, waarop een Vierling of Bofors geschut geplaatst werd.

Noodhospitaal:
In het bos op het landgoed De Haere vind je het noodhospitaal, gedeeltelijk ingegraven. De ziekenzaal biedt plaats aan 36 personen. Het hospitaal is gerestaureerd en compleet ingericht zoals in de 50’er jaren.

Commandobunker:
Voor die tijd bomvrij gebouwd, met muren van 120 cm dik. Vanuit deze commandobunker lopen er telefoon-kabels op ca 2 meter diepte naar alle kazematten en bunkers.
De eerste zaterdag van de maand zijn de hospitaal- en commandobunker geopend van 12.00 uur tot 16.00 uur (niet in de maanden november tot en met februari).
Voor informatie zie www.ijssellinie.nl.

Herstel inlaatwerk

In 1965 werd begonnen met het afbreken van de inlaatsluizen in de dijk bij Olst. In 1968 werd de IJssellinie definitief opgeheven. Enkele bunkers vielen onder de slopershamer, uiteindelijk bleven er 32 over. In het dijklichaam ter hoogte van het landgoed De Haere lagen tot voor kort de restanten van de zogenaamde inlaat-werken verborgen.

Een dergelijk inlaatwerk was, samen met andere voorzieningen, bedoeld om ook de binnendijks gelegen landerijen te inunderen. Men kon namelijk door middel van segmentschijven die in de openingen aangebracht waren het land gecontro-leerd (d.w.z. tot de gewenste diepte) onder water zetten. In samenspraak met de provincie en mogelijk gemaakt door subsidie van het Europa Plan, kon worden besloten de resten van deze werken bloot te leggen en in de oorspronkelijke staat te herstellen. In november 2005 zijn de herstelde inlaatwerken opgeleverd.

De IJssellinie thans

In 1996 is de Stichting IJssellandschap eigenaar geworden van het bunker-complex door het van de Domeinen te kopen. Ze heeft het beheer overgedragen aan Stichting de IJssellinie, die zich ten doel stelt het bunkercomplex als een toeristische attractie met een militair aspect te behouden, te beheren en tevens de geschiedenis van de IJssellinie.

ijssellandschap

Haereweg 4, 8121 PJ Olst
www.ijssellandschap.nl

Ontdek het IJssellandschap!

IJssellandschap beheert, ontwikkelt en beschermt 4000 hectare natuur- en cultuurgrond rond Deventer. Dit doen wij met hart voor het verleden, oor voor het heden en oog op de toekomst. Zodat inwoners van stad en land er heerlijk kunnen blijven wonen, werken en recreëren. Benieuwd hoe IJssellandschap 750 jaar (!) geleden is ontstaan? Zie onze animatie: